

CD KLASSIEK

Voor het einde
Johann Christoph
Friedrich Bach

Vier zonen van de grote Bach werden ook musicus. Johann Christoph Friedrich Bach (1732-1795) woonde en werkte bijna een halve eeuw in het Noord-Duitse Bückenburg. Via zijn oudere broer en mentor Carl Philipp Emanuel kwam hij in contact met Carl Wilhelm Ramler en Heinrich Wilhelm von Gerstenberg. Rambler schreef de tekst van de wereldlijke cantates *Pygmalion* en *Ino*. *Die Amerikanerin* werd berijmd door zijn collega. Telkens gaat het om een onmogelijk geachte, maar toch bereikte verandering waarin de liefde duidelijk een hand heeft. In *Pygmalion* wordt een man verliefd op een marmeren beeld, dat weldra als een warmbloedige vrouw tot leven komt. De Amerikaanse is dan weer afwezig, maar komt virtueel aanwezig in een soort waanbeeld. Er is weinig Amerikaans aan het verhaal en het lijkt heel klassiek. De solocantate *Ino* verhaalt dan weer hoe een sterfelijk mens in een zeegodin verandert. Driemaal dus een schijnbaar onmogelijke verandering.

Dat weerspiegelt de tijdsgeschiedenis van het einde van de achttiende eeuw. Schilders beeldden de adel uit als verklede herders en herderinnetjes. Filosofen en encyclopedisten liepen warm voor hun versie van 'omvorming': hoe je er door rationele pedagogie in kon slagen een verwaarloosde jongen, in totaal isolement aangetroffen in de bossen, taalvaardig te maken en hoe die 'natuurlijke wilde' vervolgens spontaan alle menselijke kwaliteiten zou blijken te bezitten. Keken de oude Grieken misprijzend neer op de verdwaasde 'beeldenliefhebber' Pygmalion, dan is het eigenlijk grappig hoe die mythe juist in de periode van de Verlichting – waarin de rede zo hoog ophemelt – weer opduikt.

Het kan niet anders of de kunstenaars moeten aangevoeld hebben hoe het wereldbeeld op springen stond. Qua stijl horen deze leuke werken van de 'Bückeburger Bach' helemaal bij de overgang van laatbarok naar vroegklassiek. Daarin toont deze Bach dat hij de muziek van zijn vader al helemaal achter zich heeft gelaten. Ook al erfde hij van diezelfde vader het talent tot een zeer dramatische uitbeelding. Zo valt het op hoe knap zijn muziek de personen typeert en hoe de recitatieven fris en voldragen klinken. (JC)

Johann Christoph Friedrich Bach, *Weltliche Kantaten. Pygmalion, Die Amerikanerin & Ino*, door Barbara Schlick (sopraan), Harry van der Kamp (bas) en Das kleine Konzert onder leiding van Hermann Max, Capriccio (distributie Lavial), C5015, 22,25 euro.

CD KLASSIEK

Een vrolijke Luigi?
Luigi Boccherini

Luigi Boccherini (1743-1805) is niet meteen een bekende componist, hoewel één enkel menuetje van zijn hand onsterfelijk werd. Ook enkele cellosonates worden nog steeds gespeeld. Maar voorts blijft deze tijdgenoot en bewonderaar van Haydn eigenlijk vrij onbekend. Daarin komt onderhand wel verandering, mede dank zij deze uitstekende en opgewekte cd met drie van de zes *Divertimenti* opus 16. We ontdekken er Boccherini als een kundig componist van kamermuziek met beklijvende, elegante melodieën. De componist bespeelde de cello meesterlijk en dus is het niet verrassend dat zijn immer gracieuze

sonates voor dit instrument hoge ogen gooien. Ook in de *divertimenti* uit 1773 voel je onmiskenbaar die elegantie. Hij schreef deze composities voor zijn mecenas, de Spaanse prins Don Luis, zelf een cellospeler. Boccherini combineert de fluit met twee violen, een altviool, twee cello's en een *basso ripieno* (een contrabas). Een ietwat ongewone samenstelling, een soort septet, maar die wel overtuigend overkomt.

Het gevoel en de zin voor proportie houden elkaar in evenwicht. Daardoor vallen de technische hoogstandjes nooit uit de toon, maar klinkt alles gaaf en vloeiend. Vrolijke en zelfs feestelijke muziek, die niet misstaat naast die van Haydn of Mozart. En prima gebracht door Concerto Piccolo Wien met de puike fluitist Marcello Gatti. (JC)

Luigi Boccherini, *Divertimenti Opus 16, Volume 1*, door Concerto Piccolo Wien, Accent (distributie codex), ACC24245, 22,25 euro.

BOEK GELOOF
Jeugd en
geloofscommunicatie
Didier Pollefeyt &
Ellen De Boeck

Jongeren en geloof, het is geen makkelijke combinatie. Geloofscommunicatie vandaag moet dus op een authentieke manier met de veranderende realiteit van de jongerencultuur omspringen. Deze bundel van bijdragen

door meerdere auteurs, ontwikkeld door de lerarenopleiding van de faculteit godgeleerdheid van de KU Leuven, valt uiteen in twee delen. In het eerste staat de huidige jeugdcultuur centraal. De meeste vragen gaan echter over hoe de verhouding tussen jongeren en parochie, bezinningsdagen, jongerenverenigingen vorm kunnen krijgen. Tot slot is er de vraag of het huidige leerplan rooms-katholieke godsdienst nog wel een kader biedt om goede geloofscommunicatie te realiseren.

Enkele van de bijdragen prikkelen. Hans Van Crombrugge stelt dat jongeren niet veel van oudere generaties verschillen. Ze zijn niet religieus ongevoelig geworden, maar ervaren de Kerk niet als een plaats van geloof.

„Eigenlijk is het eerder verwonderlijk dat de jeugdbewegingen zo laat de 'K' in vraag stellen, daar waar andere organisaties binnen de zuil dat al veel vroeger gedaan hebben. Hele grote groepen kinderen en jongeren groeien op bin-

nen een katholieke zuil die naar buiten staat op haar eigenheid, maar intern deze juist niet durft of kan cultiveren.” (EDS)

Didier Pollefeyt & Ellen De Boeck, *Tegen-woordig. Jeugd en geloofscommunicatie*, Acco, Leuven, 2012, 255 blz., 22,50 euro, ISBN 978 90 33 4885 97.

BOEK SPIRITUALITEIT

Inspiratie mondjesmaat
Manu Verhulst

Manu Verhulst, priester van het bisdom Gent, is al jaren een geliefd schrijver van bezin-

ningsteksten. *Neem en lees* is zijn nieuwste bundel, met teksten die inpikken op de seizoenen en dus ook op de liturgisch sterke tijden. De titel verwijst naar een moment in het leven van de heilige Augustinus. Toen hij in vertwijfeling over zijn levensstijl was, hoorde hij een kind zingen: „Tolle. Lege.” (neem en lees). Augustinus begreep het als een bevel van Godswege en sloeg de Bijbel open. Elke dag biedt Verhulst ons een gedachte, een opkikkertje voor de geest, en opent hij een venster op een landschap. De nooit eentonige teksten in dit boek zijn een uitnodiging om rond te trekken in het landschap van de geest.

Onder de vaak eenvoudige teksten schuilt een diepe spiritualiteit: „De echte diepe verbondenheid met God is gewoonlijk

verborgen en latent aanwezig, ook voor onszelf. Pas onder de dreiging van de volslagen duisternis komen we tot het besef hoe sterk we ons eigenlijk met God verbonden voelen, hoe Hij ons bij de hand houdt tot het licht wordt.” (EDS)

Manu Verhulst, *Neem en lees*, Halewijn, Antwerpen, 2012, 218 blz., 20 euro, ISBN 978 90 8528 239 6.

BOEK REPORTAGE

Langs een spoorlijn
Pascal Verbeken

In 2007 oogstte journalist Pascal Verbeken enige roem met het succesvolle *Arm Wallonië*, waarin hij als een soort documentairemaker op zoek ging naar de ziel van 'de Waal'. Voor dat werk kreeg hij de prijs voor het Beste Journalistieke Boek en het werd ook verfilmd, meteen een van de zeldzame gezamenlijke projecten van de VRT en de RTBF.

Grand Central Belge is Verbekens jongste telg. Terwijl België op sterven ligt, wandelt hij terug naar het tijdperk van de *Great Expectations*, de negentiende eeuw. Hij maakt een voetreis langs de Grand Central Belge, de negentiende-eeuwse private spoorlijn die Wallonië met Vlaanderen ver-

bond. Dat was een economische slagader van het triomferende België, zo'n tweehonderd kilometer lang. De lijn vertrok aan de Franse grens, in Treignes. Grand Central Belge was een privé-onderneming die in 1892 opging in de nationale spoormaatschappij. Een deel van het parcours verdween, andere delen werden opgenomen in het bestaande spoornetwerk.

Voor een deel gaat het boek dus over het verhaal van België als industriële macht en de rol daarin van de spoorwegen. Vijf dagen na zijn eedaflegging in 1831 trok Leopold I immers het spoordossier naar zich toe. Vier jaar later werd de eerste Belgische spoorlijn ingehuldigd. Al jaren echter waren Britse investeerders aan het visen om in ons land spoorwegen te mogen aanleggen. Voor het jonge België waren ze nodig om het land economisch uit de greep van Nederland te halen.

Het boek gaat echter niet over spoorwegen. In de rijke Angelsaksische traditie van schrijvers zoals Bruce Chatwin gaat het om ontmoetingen die ons een dieper zicht geven in een problematiek. Het is ook een reisboek, niet in een exotisch land, maar dichtbij.

Verbeken besteedt heel wat tijd aan de agglomeratie Charleroi. Hij luister er naar verhalen van oude en nieuwe Belgen, soms tragische verhalen. Rode draad is natuurlijk het nakende verdwij-

nen van België, waarover nagevoel alle voorbijgangers hun zeg doen. Verbeken: „De journalistiek waarin ik geloof is per definitie meerduidelijk, meerstemmig en kakofonisch. Ze presenteert geen waarheid, maar laat zien dat er vele waarheden, zelfs tegengestelde waarheden naast elkaar kunnen bestaan. In essentie draait het om inzicht en begrip, niet om oordelen.” (EDS)

Pascal Verbeken, *Grand Central Belge. Voetreis door een verdwijnend land*, De Bezige Bij, Antwerpen, 2012, 19,95 euro, ISBN 978 90 8542 233 4.